Turisme
La Costera

Tresors de l'interior

Ruta de les festes singulars de la Costera

www. turismelacostera.com

Turisme La Costera
Tresors de l'interior

En aquest enllaç i codi QR podràs trobar informació actualitzada sobre els pobles de la ruta i on menjar i dormir

Ruta de les festes singulars de la Costera.

Som una terra ben coneguda per les seues festes. Festes molt antigues que mostren tot el pes de la seua tradició. Potser les fogueres siguen la mostra més poderosa d'aquest patrimoni, però no són l'objecte d'aquesta ruta, elles ja gaudeixen d'una pròpia que podeu trobar al mateix lloc on heu aconseguit aquesta. Si ens allunyem un poc de l'escalfor i la llum de les fogueres podrem trobar un món de romeries, falles, desfilades de moros i cristians -amb acompanyants!-, fires, porrats, tasts, dansades i processons que marquen el nostre calendari festiu.

Esdeveniments als que la varietat és la norma, uns religiosos, altres laics i profans, alguns més encara de caràcter comercial i, àdhuc, altres dedicats a mostrar les bondats de les produccions locals. Tot i el que s'acaba de dir, tots ells tenen trets unificadors com l'alegria, la germanor i la benvinguda a totes aquelles que vulguen acudir i ser part de la celebració.

Aquesta ruta mostra els nostres pobles d'una manera diferent, quan l'activitat es para i les ganes de gaudir i el compliment dels ritus ancestrals són la norma que ho determina tot. És també la manera de trobar-nos amb tradicions molt antigues -algunes medievals i tot- que van més enllà dels actes i inclouen gastronomia, música i altres elements que conformen un patrimoni que ens és molt propi.

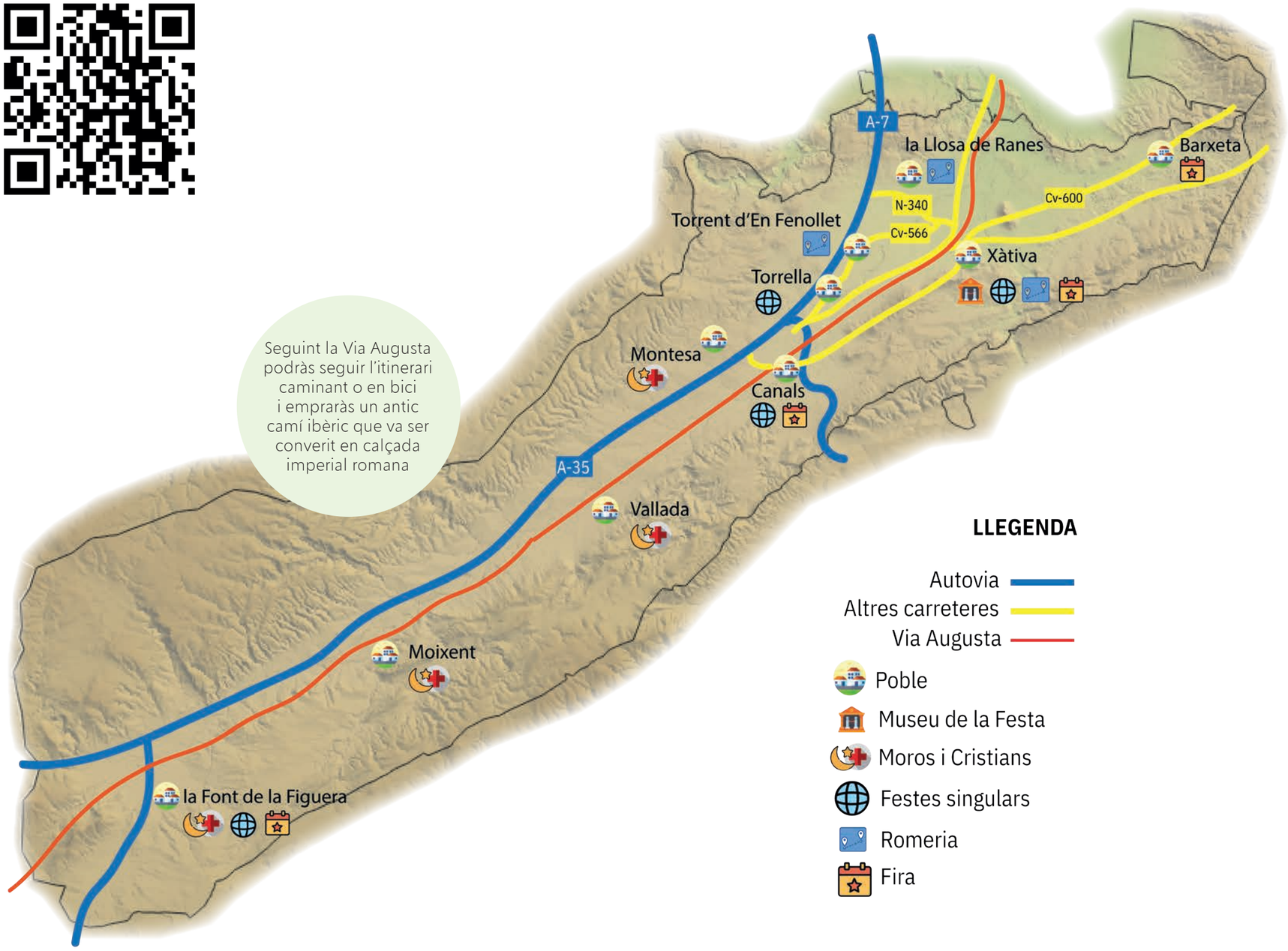

La benvinguda del nostre embaixador.. 3

Festes medievals en el segle XXI.....5

Romeries.....7

Moros i cristians.....8

Les fires.....9

Festes singulars.....11

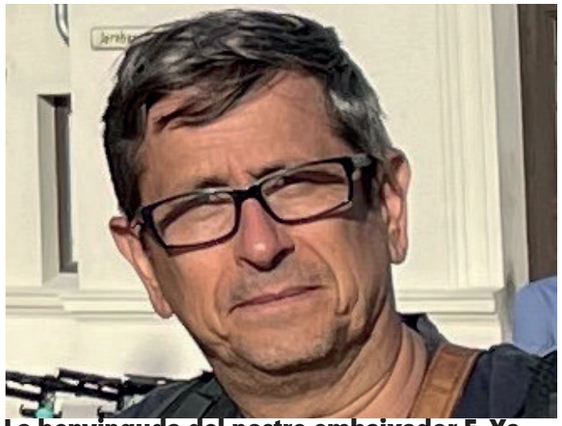

La benvinguda del nostre embaixador F. Xavier Ferrero Calatayud (mestre i escriptor)

"No hi ha Festa sense vespra" resa el refranyer valencià. En efecte, la festa, les festes, podem considerar-les com una de les màximes expressions i manifestacions col·lectives dels pobles i, a la vegada, com un nexe d´unió entre la gent que els conformem.

La festa és alegria, germanor, música, convivència, gastronomia, progrés, amistat, família, concòrdia, il·lusió i oci. La festa és sentiment. I els nostres pobles, llogarets, viles i ciutats de la comarca de la Costera, al llarg de la seua geografia, des de la Font de la Figuera fins a Barxeta, les vivim, com qualsevol altre poble, siguen laiques o religioses, més llargues o més curtes, més intenses o relaxades, celebrades en tardor o en primavera, faça fred o calor.

Abillades i abillats amb les millors gales, en companyia d'amics i familiars, al voltant d'una taula a sadollar dels àpats de la nostra gastronomia, al compàs de la música, enllumenats per icones i imatges religioses i cíviques o ensordits pels trons de la pólvora, els qui habitem aquest racó de món que anomenem la Costera les celebrem amb plenitud.

Dansades i folklore; romeries i processons; mercats, fires i porrats; moros i cristians; falles i "mascletaes"; balls, orquestres i concerts; cucanyes, perols i cassoles; fogueres, ciris i llums; pastissets de moniato i rossegons; banderetes i pans benèits; "cordaes" i pujades al pi, ornamenten, entre altres, el mosaic cultural, festiu i colorit de la nostra riquesa cultural i de la nostra manera de viure. Atreviu-vos a fer aquesta ruta i no dubteu en gaudir-la.

El Corpus de Xàtiva. Festes medievals al segle XXI.

Aquesta celebració d'origen medieval -documentada des del segle XIV- i que es va perdre a meitat del segle XX, va ser recuperada unes poques dècades després. A la desfilada i les danses participen gegants i cabets, figures bíbliques i profanes, grups de balladors que representen diversos estaments i creences i la *Moma* -representació de la virtut- que fa front als pecats capitals. Més enllà de les representacions del Corpus podem veure vestimentes, artefactes i vídeos explicatius al Museu del Corpus de Xàtiva que es troba a l'antic convent de Sant Doménec.

Una comarca de romeries

La romeria a Santa Anna se celebra tots els anys a principis maig. Els veïns de la Llosa de Ranes recorren el camí que separa la plaça Major del poble fins a l'ermita de Santa Anna. La imatge de la santa és traslladada en una carreta arrossegada per cavalls i en l'ermita és rebuda amb una dansada, posteriorment hi ha una missa i, una vegada acabada, es canten els gojos a Santa Anna i la benedicció dels Termes. A continuació, tots els veïns gaudeixen d'un esmorzar en la Pineda de Santa Anna i els seus voltants.

A Xàtiva se celebra La romeria al Puig. Convocada per la plataforma Salvem el Puig i secundada per diverses associacions culturals i eclesiàstiques, té com a objectiu la recuperació de l'edifici gòtic del segle XIV. Es desenvolupa amb un ambient lúdic i festiu, en el qual no pot faltar la mistela, la mona, la dolçaina i el tabalet. També a Xàtiva, el 19 de març és molt popular la romeria a San José que protagonitza la comunitat fallera. En l'acte participen activament la Junta Local Fallera, L'Escola de Danses de Xàtiva, la Colla la Socarrà i la Muixeranga de Xàtiva.

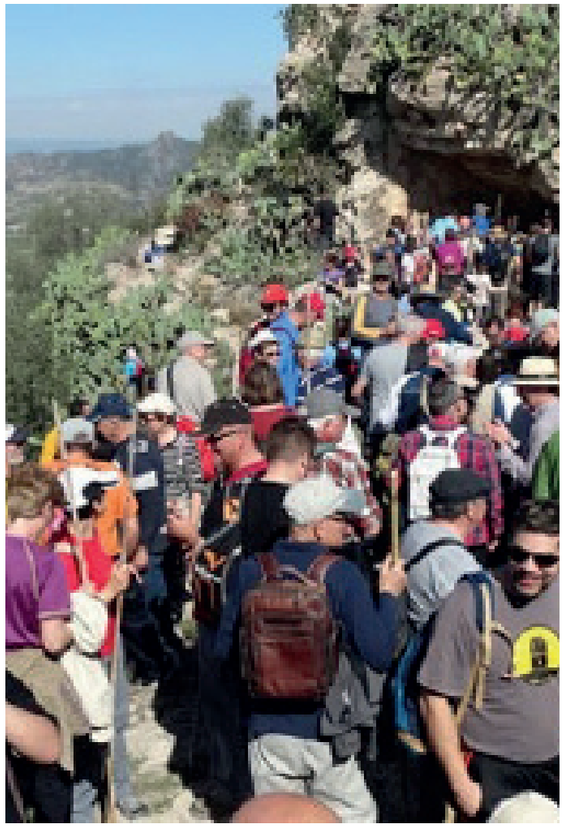

El Porrat de Torrent

Atorgat per privilegi reial es celebra el primer divendres de març i marca l'inici de la primavera a la comarca. En temps la gent portava a beneir els cucs de seda per garantir la seua protecció front a les malalties que els podien matar. Un aspecte interessant és que aquells que hi van i participen a les celebracions religioses guanyen el jubileu, és a dir, el perdó per tots els pecats comesos durant el darrer any. Aquest porrat és una mena d'aplec i romeria de tots els pobles de l'antiga Costera de Ranes -des de Canals fins la Llosa de Ranes- i una de les tradicions més assentades a la Comarca.

Moros, cristians i contrabandistes de la Font de la Figuera.

Es celebren a inicis del mes de desembre al voltant de les celebracions de les festes locals en honor a Santa Bàrbara. A banda de ser de les més antigues celebracions d'aquest tipus per tota la contornada, ja estan documentades a meitat del segle XIX, compten amb la singularitat de ser una festa a tres bandes al lloc dels dos bàndols tradicionals de moros i cristians.

Altres festes de Moros i Cristians

La sub-comarca de la Vall de Montesa concentra la tradició de les festes de Moros i Cristians a la Costera. Junt a les festes de la Font de la Figuera podem trobar les desfilades, embaixades i resta de patrimoni festiu dels Moros i Cristians a Moixent, Vallada i Montesa.

LES FIRES

La Fira de Xàtiva

La Fira d'Agost de Xàtiva té el seu origen a la fira de bestiar que va començar a celebrar-se el 1250 pel Privilegi de Jaume I a la ciutat. Inicialment se celebrava en la tardor, però ara té lloc al voltant del 15 d'agost (dia de la Mare de Déu de l'Assumpció). Amb el pas del temps la fira ha anat ampliant la seua oferta afegint activitats festives i culturals als posts de venda comercials i a les atraccions de fira.

La fira pròpiament del bestiar ha passat hui dia a un segon terme, de manera que ha quedat quasi reduïda a un concurs de tir i arrossegament que té lloc des de principis dels anys setanta. Entre els actes i costums tradicionals d'esta fira destaquen el cant d'albades i l'esmorzar de fira, compost de sardina, pimentó i ou fregit. Altra tradició de la Fira és comprar un gaiato artesanal a alguna les diverses parades que s'hi solen instal·lar

La Fira de setembre de Canals

La Fira de setembre de Canals se celebra des de meitat del segle XIX amb gran varietat d'activitats i en ella se sumen els col·lectius culturals, esportius i socials del poble. Amb el temps s'ha convertit més en un esdeveniment festiu que comercial, tot i que als darrers anys s'han fet esforços per recuperar la instal·lació de parades comercials.

La Fira de Tardor de Barxeta.

Un cap de setmana a meitat d'octubre Barxeta acull el mercat tradicional de la tardor amb diverses parades de productes autòctons, artesanals i de proximitat acompanyat de diversos esdeveniments culturals.

Fires per tastar el territori

Al maig se celebra la Mostra de vins en Terres dels Alforins, una cita per als amants del vi que engloba diferents activitats: tastos de vins, degustacions gastronòmiques i activitats culturals. També al voltant del vi, a la Font de la Figuera se celebra la fira gastronòmica del vi Tasta la Font, una mostra que ofereix una selecció de la seua artesania culinària i vinícola. Vallada celebra a l'octubre la Mostra alimentària de la Costera, on llauradors, formatgers, forners, cuiners, cervesers, carnissers i artesans exposen els productes de la comarca.

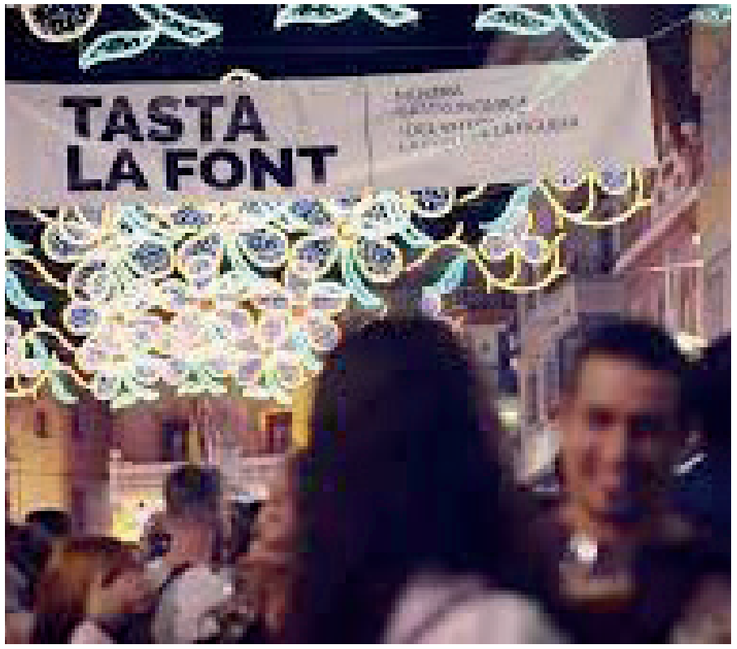

FESTES AMB TRADICIÓ I RECONEIXEMENT

Les Falles

Xátiva va ser la primera ciutat on es van plantar falles, després de València, en 1865. Al costat de les altres ciutats, han sigut declarades Patrimoni Immaterial de la Humanitat per la UNESCO. Es planten 19 falles, una per cada comissió fallera, acompanyades dels corresponents monuments infantils. Aconsegueixen el seu punt àlgid durant la setmana fallera, que culmina el 19 de març. Són dies per a viure al carrer, amb visita obligada als monuments que satiritzen la realitat.

La Dansà de la Font de la Figuera.

La Dansà de la Font de la Figuera està reconeguda com a Festa d'interés turístic Provincial. Un acte que se celebra dins de les festes patronals en honor a la Mare de Déu dels Xics el primer dijous de setembre i el dissabte següent. La festa va ser recuperada a mitjan segle XX de la mà de Vicent Tortosa i Biosca, que va revitalitzar les danses animant a la joventut a ballar, uniformitzant la indumentària i la disposició dels participants enmig de la plaça i creant una dansà infantil. Actualment participen al voltant de 120 parelles abillades amb la indumentària tradicional fontina del segle XVIII.
Per conèixer millor les dansades que es fan a la comarca podeu cercar la Ruta de les Dansades i la Música Tradicional que vos ajudarà a endinsar-vos en aquest interessant món.

La Dansà de Xàtiva se celebra la vespra de la festa de la Mare de Déu de la Seu, el 4 d'agost a la nit. Té lloc en la plaça de la Seu i a continuació entra dins del temple, on es fa la ronda i es canten albades. En la tardor, durant les festes del carrer de Sant Josep, a principis d'octubre, també es fa una nit de dansà i una vesprada de folies.

La Setmana Santa de Xàtiva

És una de les més importants de la Comunitat Valenciana i una de les més antigues. Existeixen setze confraries i gran participació dels veïns de la ciutat i de la comarca. Es tracta d'una manifestació religiosa amb un alt valor cultural i patrimonial, recentment declarada Festa d'Interés Turístic Provincial. Els seus orígens es remunten a la fi de l'Edat mitjana. En els arxius municipals es va perdre tota la documentació anterior al 1707, any en què Felip V va ordenar la crema de la ciutat. A continuació, durant el segle XVIII, la Setmana Santa aconsegueix la seua màxima esplendor. Segons documents de l'època, es troba entre les més destacades de tota l'àrea mediterrània.

Festes de Sant Vicent Ferrer

Sempre s'ha dit que Sant Vicent és el sant més valencià, altres afirmen que va ser el primer influencer ja que a la seua època va aconseguir que mitja Europa seguirà amb interès els seus itineraris, predicacions i milacres. El que és ben segur és que el següent dilluns després del de Pasqua la gent de la Costera el celebrem eixint al camp, menjant paelles i fent tot tipus de celebracions en el que es coneix encara a alguns llocs com la segona Pasqua. Al barri de Sant Vicent de Canals, la celebració va més enllà i a banda dels dinars de germanor i els ritus religiosos. Allà encara es celebra una de les poques pujades al pi que es poden gaudir a les nostres terres, de sovint acompanyada d'una *dansà*. Malauradament hi ha anys que no es pot celebrar per falta de festers, però si es té molt d'interès i ha fallat aquesta sempre queda la segona oportunitat: a les festes de la Creu de la Maig de la Torre de Canals es fa altra pujada al pi.

També es dia festiu a altres pobles de la Costera, de entre els quals destaca el de Torrella on encara es manté la celebració del cant d'Albades i que és una de les millors maneres de començar la festa de bon matí.

Turisme La Costera

Tresors de l'interior

LA COSTERA - CANAL
mancomunitat de municipis

GENERALITAT VALENCIANA

TURISME COMUNITAT VALENCIANA

VALÈNCIA TURISME

PLA DE DINAMITZACIÓ I GOVERNANÇA TURÍSTICA DE LA MANCOMUNITAT DE LA COSTERA-CANAL

@turismelacostera @turismecostera @turismelacostera

www. turismelacostera.com